

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології</i>
Спеціальність	<i>122 Комп'ютерні науки</i>
Освітня програма	<i>Комп'ютерні технології в біології та медицині</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити ЄКТС (60 годин). Лекційні заняття - 18 годин, семінарських заняття - 18 годин, СР - 24 години</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Модульна контрольна робота, залік.</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: старший дослідник Радзівська Оксана Григорівна, e-mail: radeoksa@gmail.com. Практичні / Семінарські: старший викладач, к.ю.н., старший дослідник Радзівська Оксана Григорівна, e-mail: radeoksa@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipr.kpi.ua/course/view.php?id=5627</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій загострює проблеми, які пов'язані з негативним впливом інформації на свідомість людини, як на державному так і світовому рівні. Відповідно до положень статті 17 Конституції України, забезпечення інформаційної безпеки України є справою усього Українського народу.

Розуміння природи та сутності процесів та процедур, які відбуваються у нинішній час в інформаційному просторі, механізму їх впливу на процеси забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства і держави є одним з головних превентивних шляхів запобігання інформаційної небезпеки та її наслідків.

Виходячи з цього, **метою** навчальної дисципліни «Інформаційна безпека» є:

- надання основоположних знань щодо сутності, проявів, наслідків та механізмів інформаційної безпеки, виникнення, у зв'язку з цим, особливостей правовідносин в інформаційній сфері;

- опанування знаннями щодо механізмів правового забезпечення запобігання та усунення загроз в інформаційній сфері, спрямованими на формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері поводження з інформацією на

всіх етапах забезпечення здійснення її обороту;

- опанування основами знань класифікації та правової оцінки дій суб'єктів суспільних відносин в сфері інформаційної діяльності.

Ключовими аспектами навчальної дисципліни є розуміння:

- природи інформації та її властивостей;
- сутності прийомів та методів маніпулювання свідомістю людини;
- сутності інформаційного насильства та його запобігання;
- ролі інформації та інформаційної безпеки у забезпеченні національної та міжнародної безпеки.

Відповідно до інтегрованих вимог ОПП різних спеціальностей **метою дисципліни** є підсилення у студентів наступних здатностей:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК10 Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Завданням дисципліни є вдосконалення таких програмних результатів навчання:

ПР25 Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, дотримуватися академічної доброчесності.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- проводити збір, синтез і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки, які виникають під час здійснення процесів та процедур основної виробничої діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

В структурно-логічних схемах освітньо-професійних програм підготовки фахівця першого (бакалаврського) рівня вищої освіти навчальна дисципліна «Інформаційна безпека» входить до переліку нормативних дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей фахівця.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Інформаційна безпека як навчальна дисципліна. Інформація як джерело небезпеки

Тема 2. Інтернет та інформаційна безпека

Тема 3. Кібернетична безпека. Зв'язок інформаційної безпеки та кібербезпеки

- Тема 4. Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки
- Тема 5. Основні чинники, які впливають на рівень забезпеченості інформаційної безпеки, кібербезпеки
- Тема 6. Поняття «нормативно-правове забезпечення». Законодавче забезпечення безпечного обігу інформації
- Тема 7. Стратегічні підходи правового вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки
- Тема 8. Юридична відповідальність за правопорушення в сфері забезпечення інформаційної безпеки

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який поряд з базовими положеннями, враховує обрану студентами спеціальність, викладається на лекціях та конспекти яких одразу після завершення заняття надсилаються на електронну адресу навчальної групи та старості цієї групи.

Також доцільно ознайомитися з тематичними розділами наступних джерел інформації.

Базова література:

1. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. Для студ. спец. 6.170103 «Управління інформаційною безпекою» / В.І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. – Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. 166 с.

URL:

<http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/19246/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC.%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6.%20New%20booklet%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О.Довгань, Л.Литвинова, С.Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. К., 2021. № 6 (червень). 261с - URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/2021-6.pdf>

3. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О.Довгань, Л.Литвинова, С.Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. К., 2021. № 5 (травень). 304с. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/2021-5.pdf>

4. Основи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони: навчально-методичні матеріали (для тренінгу) / Яценко В.А., Пилипчук В.Г., Довгань О.Д., Лебединська О.В. К.: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 106 с. URL: <http://www.ippi.org.ua/osnovi-demokratichnogo-tsivilnogo-kontrolyu-nad-sektorom-bezpeki-i-oboroni-navchalno-metodichni-mate>

5. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології. /Арістова І.В., Баранов О.А., Дзьобань О.П. та ін.; за заг. ред. проф. К.І. Беякова: монографія. Київ: КВІЦ, 2019. 344 с. (Розділ 4. Характеристика галузевих видів юридичної відповідальності за інформаційні делікти.) URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/monografiya_ok_0.pdf

Допоміжна література:

1. Права людини: інформаційний вимір: монографія/ О.О.Тихомиров.– Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. – 304 с. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/tihomirov_o.o._prava_lyudini_monografiya.pdf

2. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія

/ за заг. ред. О. П. Дзьобаня. – Харків: Право, 2021. – 776 с. URL: <http://ippi.org.ua/natsionalna-bezpeka-svitoglyadni-ta-teoretiko-metodologichni-zasadi>

3. Основи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони: навчально-методичні матеріали (для тренінгу) / Ященко В.А., Пилипчук В.Г., Довгань О.Д., Лебединська О.В. К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 106 с. - URL: <http://www.ippi.org.ua/osnovi-demokraticznego-tsivilnogo-kontrolyu-nad-sektorom-bezpeki-i-oboroni-navchalno-metodichni-mate>

4. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони/ збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с. - URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/verstka_zbirnik_zakoniv.pdf

5. Інформаційне та соціально-правове моделювання: посібник / Д. В. Ланде, В. М. Фурашев; за заг. ред. Д. В. Ланде. – Київ-Одеса : Фенікс, 2021. – 276 с. - URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/posibnik.pdf>

6. Кібербезпека «суспільства знань»: монографія/ Довгань О., Тарасюк А., Ткачук Т. : монографія. – Київ-Одеса : Фенікс, 2021. – 176 с. URL: <http://ippi.org.ua/kiberbezpeka-%C2%ABsuspilstva-znan%C2%BB>.

7. Проблеми протидії негативним інформаційним впливам та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства: монографія / Н. Уханова; за заг. ред. В. Пилипчука. – Київ- Одеса: Фенікс, 2022. – 140 с. URL: <http://ippi.org.ua/problemi-protidii-negativnim-informatsiinig-vplivam-ta-zakhistu-informatsiinoi-bezpeki-lyudini-i-sus>

8. В.П. Горбулін, О.Г. Додонов , Д.В. Ланде. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія / В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 164 с. - URL: <http://dwl.kiev.ua/art/gdl/gdl.pdf>

Для пошуку іншої необхідної літератури та нормативно-правових актів необхідно використовувати офіційні інтернет-портали:

- <https://www.rada.gov.ua/>
- <https://www.library.kpi.ua/resources/>
- <http://ippi.org.ua/golovne-menyu/vidannya>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опанування навчальної дисципліни «Інформаційна безпека» відбувається на лекційних, семінарських заняттях та під час підготовки самостійної роботи студента. Під час лекційних та семінарських занять за конкретною темою акцент робиться не лише на доведенні фундаментальних положень, а й на об'єктивній необхідності цих знань за обраною студентом спеціальністю, а також у повсякденному житті. Під час проведення семінарських занять застосовується методи дискусії (доповідач-опонент/опоненти), аналізу та прогнозування з наведенням конкретних прикладів зі сфери обраної спеціальності. Крім того, під час проведення семінарського заняття може здійснюватися бліц-опитування не лише в межах теми поточного заняття, а й тем, що розглядалися раніше.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права та, за необхідністю, у взаємно погоджений час.

Нижче наведено розподіл аудиторних годин за темами курсу, календарний план їх проведення та форми звітності по ним.

Назви розділів та тем	Лекції		Семінарські		Форма звітності
	Тиж-ні	Годи-ни	Тиж-ні	Годи-ни	
Тема 1. Інформаційна безпека як навчальна дисципліна. Інформація як джерело небезпеки	1	2			-
Тема 2. Інтернет та інформаційна безпека	2	2	2	2	Робота на семінарі
Тема 3. Кібернетична безпека. Зв'язок інформаційної безпеки та кібербезпеки	3	2	4	2	Робота на семінарі
Тема 4 Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки	5, 7	4	6, 8	4	Робота на семінарі
Тема 5. Основні чинники, які впливають на рівень забезпеченості інформаційної безпеки, кібербезпеки	9	2	10	2	Робота на семінарі
Тема 6. Поняття «нормативно-правове забезпечення». Законодавче забезпечення безпечного обігу інформації	11	2	12	2	Робота на семінарі
Тема 7. Стратегічні підходи правового вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки	13	2	14	2	Робота на семінарі
Тема 8. Юридична відповідальність за правопорушення в сфері забезпечення інформаційної безпеки	15	2	16	2	Робота на семінарі
Модульна контрольна робота			18	2	МКР
Залік			18	(2)	
Всього годин		18		18	

5.1. Лекційні заняття

№ п/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Інформаційна безпека як навчальна дисципліна. Інформація як джерело небезпеки</p> <p><i>Основні питання що розглядаються на лекції:</i></p> <p>Основні загальносвітові тенденції розвитку суспільства та їх вплив на напрями розвитку українського суспільства. Основні причини та механізми міждержавних, міжблокових та міжрегіональних сучасних протистоянь.</p> <p>Природа та визначення інформації. Носії інформації. Засоби передачі та сприйняття інформації. Властивості інформації. Сутність та визначення поняття «безпека інформації» та «безпечність інформації». Сутність та визначення поняття «інформаційна безпека». Критерії визначення об'єктів інформаційної небезпеки та їх обґрунтування. Ієрархія об'єктів інформаційної небезпеки.</p>

2	<p>Інтернет та інформаційна безпека <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Особливості встановлення та проблеми реалізації інформаційних правовідносин в мережі Інтернет. Сутність, витоки та механізми трансформаційних процесів забезпечення національної та міжнародної безпеки. Сутність, витоки та механізми глобалізації інформаційного простору. Проблемні питання правового реагування на трансформаційні процеси забезпечення національної та міжнародної інформаційної безпеки та можливі шляхи їх вирішення.</p>
3	<p>Кібернетична безпека. Зв'язок інформаційної безпеки та кібербезпеки <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Кібернетика як джерело небезпеки. Процеси створення та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як об'єкт і предмет нормативно-правового регулювання. Безпека глобальних інформаційних систем та мереж. Визначення поняття «кібернетична безпека» (кібербезпека). Сутність поняття «кіберсоціалізація». Соціальні мережі. Мережева мобілізація: питання демократії та безпеки. Наслідки кіберсоціалізації. Сутність поняття «кіберцивілізація». Потенційні загрози кіберцивілізації для людства. Об'єкти інформаційних загроз. Об'єкти кіберзагроз. Сутність зв'язку інформаційної безпеки та кібербезпеки.</p>
4	<p>Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки (частина 1) <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Сутність, поняття та правове визначення поняття «інформаційна діяльність». Складові інформаційної діяльності. Засоби та їх структура здійснення інформаційної діяльності. Інформаційні ресурси: поняття, основні функції, ієрархічні рівні. Інформаційний ресурс як об'єкт інформаційної небезпеки. Взаємозв'язок інформаційної діяльності та інформаційної безпеки. Особливості здійснення інформаційної діяльності в умовах постіндустріального суспільства. Перспективи та напрями розвитку інформаційної діяльності в умовах науково-технічного прогресу в інформаційній сфері та її вплив на процеси забезпечення інформаційної безпеки.</p>
5	<p>Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки (частина 2) <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Сутність понять «інформаційний вплив», «інформаційна операція», «інформаційна війна», «інформаційна зброя» Маніпулювання свідомістю, сутність та види маніпуляції. Роль та місце маніпулювання в національних системах державного управління та політичних системах, а також у формуванні та здійсненні міжнародних стосунків. Сутність та прояви інформаційного насильства. Проблемні питання правового запобігання здійсненню інформаційного насильства.</p>
6	<p>Основні чинники, які впливають на рівень забезпеченості інформаційної безпеки, кібербезпеки <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Зовнішні чинники Внутрішньодержавні чинники</p>
7	<p>Поняття «нормативно-правове забезпечення». Законодавче забезпечення безпечного обігу інформації <u>Основні питання що розглядаються на лекції:</u> Загальний огляд нормативно-правового забезпечення в сфері інформаційної безпеки. Складові нормативно-правового забезпечення та їх коротка характеристика. Роль та значення категорійно-понятійного апарату в системі правового забезпечення інформаційної безпеки. Правові гарантії безпечного обігу інформації. Правові обмеження щодо створення, поширення, збереження, обробки та знищення інформації. Інформаційний ресурс як об'єкт інформаційної небезпеки.</p>

8	<p>Стратегічні підходи правового вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки</p> <p><i>Основні питання що розглядаються на лекції:</i></p> <p>Життєво важливі інтереси людини та суспільства в інформаційній сфері. Національні інтереси в інформаційній сфері. Поняття та сутність інформаційного суверенітету. Сучасні та потенційні проблемні питання правового забезпечення інформаційного суверенітету та можливі шляхи їх вирішення. Трансформація кіберзагроз в сучасних умовах.</p> <p>Характеристика основних тематичних положень</p> <ul style="list-style-type: none"> · Стратегії національної безпеки України; · Стратегії інформаційної безпеки України · Стратегії кібербезпеки України; · Характеристика основних положень Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».
9	<p>Юридична відповідальність за правопорушення в сфері забезпечення інформаційної безпеки</p> <p><i>Основні питання що розглядаються на лекції:</i></p> <p>Поняття кіберзлочинності. Конвенція Ради Європи «Про кіберзлочинність» від 23.11.01 р. № 994-575.</p> <p>Адміністративна відповідальність за правопорушення в системі забезпечення інформаційної безпеки.</p> <p>Кримінальна відповідальність за правопорушення в системі забезпечення інформаційної безпеки.</p> <p>Цивільна відповідальність за правопорушення в системі забезпечення інформаційної безпеки.</p>

5.2. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять мають сприяти засвоєнню теоретичного матеріалу з курсу навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми семінарських занять
1	Інтернет та інформаційна безпека
2	Кібернетична безпека. Зв'язок інформаційної безпеки та кібербезпеки
3	Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки (Частина 1)
4	Інформаційна діяльність як об'єкт небезпеки (Частина 2)
5	Основні чинники, які впливають на рівень забезпеченості інформаційної безпеки, кібербезпеки
6	Поняття «нормативно-правове забезпечення». Законодавче забезпечення безпечного обігу інформації
7	Стратегічні підходи правового вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки
8	Юридична відповідальність за правопорушення в сфері забезпечення інформаційної безпеки
9	Модульна контрольна робота

Платформа дистанційного навчання:

Для кращого засвоєння матеріалу навчальної дисципліни в період дистанційної роботи, використовується електронна пошта, платформа дистанційного навчання «Сікорський» на основі системи Google Classroom та платформа для проведення онлайн-зустрічей Google Meet, за допомогою яких:

- спрощується розміщення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів, літератури тощо;
- здійснюється зворотній зв'язок зі студентами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- перевіряються і оцінюються виконані завдання;

- ведеться облік виконання студентами плану навчальної дисципліни, дотримання графіку подання навчальних/індивідуальних завдань та їх оцінювання.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента (СРС) передбачає самостійне, на основі зазначених питань віднесених до розгляду на семінарському занятті, з використанням лекційного матеріалу і рекомендованої літератури.

У разі виникнення складнощів під час підготовки до проведення семінарського заняття студент повідомляє про це викладача, а останній проводить індивідуальну або групову консультацію. Консультація може проводитися як очно, так і заочно з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій, залежно від встановленої форми проведення навчального процесу.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу для самостійного опрацювання проводиться в процесі обговорення питань із близьких до визначеної теми на аудиторних заняттях.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

У зв'язку зі специфікою тематики навчальної дисципліни, стрімким науково-технічним прогресом у сфері інформаційно-комунікативних та комунікаційних засобів, контентна складова кожної теми, за виключенням базових положень, постійно змінюється. Саме тому конспект лекції надсилається студентам одразу після проведення лекційного заняття з метою підготовки до семінарського заняття. Відвідування семінарських занять, незалежно від форми їх проведення, є обов'язковим. Бали за відвідування лекційних занять не нараховуються. Факт присутності на семінарському занятті також не оцінюється, проте основна частина рейтингу студента формується через активну участь у семінарських заняттях та належний рівень підготовки до них.

Правила поведінки на заняттях: здобувач вищої освіти має можливість отримувати бали за відповідні види навчальної активності на семінарських заняттях, передбачені РСО дисципліни. Використання засобів зв'язку для пошуку інформації в мережі Інтернет здійснюється за умови вказівки викладача.

При використанні цифрових засобів зв'язку з викладачем (мобільний зв'язок, електронна пошта, переписка на форумах та у соц. мережах тощо) необхідно дотримуватись загальноприйнятих етичних норм, зокрема бути ввічливим та обмежувати спілкування робочим часом викладача.

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Ключовими заходами при викладанні дисципліни є ті, які формують семестровий рейтинг студента.

Штрафних балів не передбачено. Проте, у випадку порушення строку відпрацювання пропущеного семінарського (практичного) заняття передбачене зниження максимального балу на один рівень.

Заохочувальні бали не входять до основної шкали РСО, а їх сума згідно положення <https://osvita.kpi.ua/node/37> п.2.7 не перевищує 10% від максимальної кількості балів. Загальна сума заохочувальних балів не може перевищувати 10 балів.

Визнання результатів здобутих у неформальній освіті

У разі проходження дистанційних курсів та/або вебінарів та участі у інших заходах,

пов'язаних з тематикою дисципліни, можливе зарахування результатів навчання до поточного рейтингу, за умови надання студентом підтверджуючих документів.

Умови зарахування:

- тематика курсу/вебінару дотична до тем, які розглядаються під час вивчення дисципліни;
- студент надає сертифікат, або інший документ, який підтверджує проходження курсу/вебінару (за можливості із активним посиланням для перевірки автентичності);
- у сертифікаті (іншому підтверджувальному документі) одночасно зазначені прізвище та ім'я студента;
- дата проходження курсу припадає на поточний навчальний рік.

Викладач залишає за собою право провести усну співбесіду або отримати від здобувача вищої освіти короткий звіт про результати проходження курсу для того, щоб пересвідчитися, що студент особисто та добросовісно проходив курс.

Виконання вказаних робіт може бути зараховано студенту як відпрацювання одного із занять за темою, попередньо узгодженою із викладачем.

Залежно від кількості прослуханих тем, складності виконуваних завдань та тривалості вебінару (іншого заходу), до поточного рейтингу студента може бути зараховано від 5 до 10 балів.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Кожен студент зобов'язаний дотримуватися термінів виконання завдань у межах розкладу проведення аудиторних занять з дисципліни. Пропущені заходи оцінювання знань студентом(ами) по темі навчальної дисципліни вирішується шляхом усунення заборгованості не пізніше перших 2-ох днів календарного контролю за взаємною домовленістю з викладачем щодо дати та часу відпрацювання.

Календарний контроль

Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу. Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Критерій	Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін календарного контролю	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови позитивного отримання	≥ 15 балів	≥ 35 бал

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: 1) оцінювання якості та глибини розкриття поставленого питання під час проведення кожного семінарського (практичного) заняття; 2) модульна контрольна робота (МКР).

Оцінювання якості та глибини розкриття поставленого питання під час проведення практичних занять здійснюється відповідно до наступних положень:

Критерій оцінювання	Ваговий бал
активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення задачі з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	8
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення задач з незначними неточностями	7
надання відповідей або вирішення задач з похибками	6
надання відповідей з чисельними значними похибками	5
суттєве доповнення відповідей студентів	5

Модульна контрольна робота

Написання *модульної контрольної роботи (МКР)* має на меті перевірку рівня засвоєння студентами матеріалів, отриманих на момент її проведення.

Головною метою МКР є визначення ступеня розуміння студентом природи, сутності, визначення того чи іншого явища, процесу, процедури у сфері інформаційної безпеки на основі отриманого навчального матеріалу, а також визначення здібності студента до чіткості та лаконічності формулювання власної думки у розкритті поставленого питання.

Написання МКР передбачає письмове викладення у довільній формі одного з питань за тематикою розділу навчальної дисципліни визначеного викладачем. Тематика МКР надається викладачем індивідуально кожному студенту під час проведення контрольної перевірки рівня засвоєння пройденого матеріалу.

Перелік питань, які пропонуються студентам у якості тематики МКР, формується на основі переліку тематичних питань до лекційних занять та питань для самоперевірки.

Написання МКР здійснюється протягом 1 академічної години під час проведення передостаннього практичного (семінарського) заняття за даною навчальною дисципліною.

Під час написання МКР суворо забороняється використання будь-яких засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Порушення цього положення веде до автоматичного не розгляду та не зарахування даної МКР.

Під час однієї академічної години останнього практичного заняття за даним розділом навчальної дисципліни відбувається розгляд та обговорення виконаних МКР. Студенти мають можливість звернути увагу на ті питання, розв'язання яких викликало у них певні складності. Викладач має можливість дати студенту конкретне індивідуальне завдання на відпрацювання недостатньо засвоєного матеріалу.

Оцінювання якості та глибини розкриття, під час проведення МКР, поставленого питання здійснюється відповідно до наступних положень:

Критерій оцінювання МКР	Ваговий бал
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу по розділу навчальної дисципліни з наданням повної і аргументованої, логічно викладеної відповіддю на поставлене питання з наведенням власних прикладів (за необхідності)	28-27 балів
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу з наданням відповіді на поставлене питання з незначними неточностями або порушеннями логіки	26-24 балів
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу з наданням неповної відповіді на поставлене питання	23-21 бали
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу з наданням не повної відповіді на поставлене питання з незначними похибками	20-18 балів
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу з наданням не повної відповіді на поставлене питання з чисельними значними похибками	17 балів
письмове тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу з наданням не вірної відповіді	0 балів

Заохочувальні бали*

Критерій оцінювання	Ваговий бал
підготовка тез доповіді на науковій (науково-практичній) конференції або круглому столі за тематикою навчальної дисципліни	10
проходження тематичних курсів на онлайн-платформах	5-10
участь у вебінарах, лекціях, майстер-класах та інших заходах за тематикою навчальної дисципліни	5-10
активна участь у засіданні студентського гуртка наукового спрямування «Право в епоху цифровізації»	5-10

* Сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% стартової складової рейтингової шкали оцінювання – балів, отриманих протягом поточного контролю, тобто 10 балів.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше ніж 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи.

Умови допуску до семестрового контролю: необхідною умовою допуску до заліку є підсумковий рейтинг за семестр не менше 40 балів.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Оцінювання знань студентів під час проведення семінарського заняття	72	9	8	72

2.	Оцінювання результатів письмового тестування ступеня засвоєння навчального матеріалу під час проведення МКР	28	28	1	28
Всього					100

Залікова контрольна робота

Залікова контрольна робота оцінюється із 100 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з двох теоретичних питань із переліку, що наданий у п.9 силабусу навчальної програми дисципліни та одного практичного завдання з вирішення ситуаційного завдання.

Теоретичне питання

Ваговий бал 25

Критерій оцінювання теоретичного питання	Ваговий бал
Студент розкрив тему на високому рівні. Володіє основними поняттями, класифікацією які охоплюються змістом питання. Може навести порівняльно-правову характеристику. Знає нормативно-правове регулювання. Відповідав логічно та послідовно, продемонстрував вміння застосовувати наукові методи, відповідь містить обґрунтовані висновки.	25-24
Студент розкрив тему на хорошому рівні. Здобувач вказав основні поняття та нормативно-правові акти. Відповідав логічно. У відповіді висновки обґрунтовано з невеликими неточностями.	23-22
Студент розкрив тему на задовільному рівні. Здобувач вказав основні поняття та нормативно-правові акти. У відповіді висновки обґрунтовано неповністю.	21-19
Студент розкрив тему на достатньому рівні. Здобувач вказав основні поняття та нормативно-правові акти. У відповіді висновки обґрунтовано неповністю.	15-18

Вирішення ситуаційного завдання

Ваговий бал - 50

Критерій оцінювання ситуаційного завдання	Ваговий бал
Студент розкрив завдання на високому рівні. Самостійно і логічно структурував відповідь, вірно визначив суб'єктів правовідносин, класифікував запропоновані у завданні процеси, питання виклав послідовно, продемонстрував вміння застосовувати наукові методи у роботі та робити самостійні, обґрунтовані висновки.	50-47
Студент вірно визначив правовідносини, сформулював предмет, поняття та окреслив права та обов'язки сторін в межах фабули.	46-42
Студент розкрив тему на достатньому та задовільному рівні. Матеріал викладено логічно, висновки у відповідях обґрунтовано неповністю.	41-38
Студент вірно визначив правовідносини, частково сформулював предмет, поняття та окреслив права та обов'язки сторін в межах фабули.	37-35
Студент не розкрив задачу (кейс) на достатньому рівні, відповідь не містить посилань на нормативно-правові акти. Робота не містить обґрунтованих висновків.	34-30

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре

74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовні питання до заліку

1. Основні трансформаційні процеси сучасності з точки зору інформаційної безпеки.
2. Тотожності та відмінності сутностей війни та збройного конфлікту. Основні види війн. Основні цілі та завдання сучасних війн.
3. Витоки трансформаційних процесів організації та проведення локальних та регіональних конфліктів та війн. Характерні ознаки гібридних війн.
4. Основні базові положення Доктрини інформаційної безпеки України, які відображають трансформаційні процеси організації та проведення локальних та регіональних конфліктів та війн.
5. Предмет та основні завдання інформаційної безпеки.
6. Природа та сутність інформації. Визначення поняття «інформація» з точки зору інформаційної безпеки. Законодавче визначення поняття «інформація».
7. Основні властивості інформації з позиції інформаційної безпеки. Сутність та визначення понять «безпека інформації», «безпечність інформації» та «захист інформації».
8. Сутність та визначення поняття «інформаційна безпека». Об'єкти інформаційної небезпеки та їх ієрархія.
9. Спрямованість законодавче визначених обмежень прав людини та громадянина в інформаційній сфері.
10. Сутність прав людини та прав суспільства в інформаційній сфері.
11. Сутність та поняття цензури.
12. Взаємозв'язок між забезпеченням прав і свобод людини, громадянина в інформаційній сфері та забезпеченням інформаційної безпеки.
13. Відображення терміну «інформаційна безпека» у законодавстві України.
14. Зв'язок сутності понять «кібернетика» та «небезпеки».
15. Сутність та визначення поняття «кібербезпека».
16. Взаємозв'язок інформаційної безпеки та кібербезпеки. Ознаки коректності застосування термінів «інформаційна безпека» та «кібербезпека».
17. Сутність та законодавче визначення поняття «інформаційна діяльність». Основні види та напрями інформаційної діяльності.
18. Чинники які визначають ступінь ефективності проведення інформаційної діяльності.
19. Складові інформаційної діяльності. Сутність інформаційного виробництва. Основні елементи інформаційного виробництва.
20. Взаємозв'язок інформаційної діяльності та інформаційної безпеки.
21. Характерні риси постіндустріального суспільства з точки зору здійснення інформаційної діяльності.
22. Перспективи та напрями розвитку інформаційної діяльності в умовах науково-технічного прогресу в інформаційній сфері та її вплив на процеси забезпечення інформаційної безпеки.
23. Сутність поняття «маніпуляція». Види маніпуляції та їх характерні прийоми.
24. Роль та місце маніпулювання в системі державного управління та політичних системах (з наведенням конкретних прикладів).

25. Роль та місце маніпулювання у здійсненні міжнародних стосунків (з наведенням конкретних прикладів).
26. Сутність інформаційного насильства. Прояви інформаційного насильства (з наведенням конкретних прикладів).
27. Тотожності та відмінності процесів маніпулювання свідомістю людини та інформаційного насильства. Чинники, які створюють проблемні питання правового запобігання здійсненню інформаційного насильства.
28. Сутність поняття «національна безпека». Законодавчі акти в системі забезпечення національної безпеки.
29. Сутність поняття «міжнародна безпека». Міжнародні системи колективної безпеки та їх сутності. Наведіть приклади.
30. Спрямованість трансформаційних процесів в системах міжнародної безпеки.
31. Роль та місце інформаційної безпеки у системі національної безпеки.
32. Роль та місце інформаційної безпеки в системах міжнародної безпеки.
33. Сутність понять «загроза» в інформаційній сфері та «інформаційна операція».
34. Сутність поняття «спеціальна інформаційна операція». Наведіть приклади.
35. Сутність поняття «інформаційна експансія». Наведіть приклади.
36. Сутність понять «насильство», «жорстокість», «порнографія».
37. Розуміння поняття «інформаційна інфраструктура».
38. Доктринальні та стратегічні нормативно-правові акти України в сфері забезпечення інформаційної безпеки, які визначають сучасні реальні та потенційні загрози в інформаційній сфері.
39. Основні загрози міжнародній безпеці в сфері інформаційної безпеки.
40. Сутність та визначення понять «інформаційна система», «комунікаційна система» та «інформаційно-комунікаційна система». Наведіть приклади.
41. Сутність та визначення поняття «технологія». Наведіть приклади.
42. Сутність процесів забезпечення безпеки глобальних інформаційних систем та мереж.
43. Сутність та визначення поняття «соціалізація» та «кіберсоціалізація».
44. Витоки загроз для особистості в умовах кіберсоціалізації.
45. Основні положення Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», які стосуються питань забезпечення інформаційної безпеки.
46. Принципи та механізми глобалізації інформаційного простору.
47. Наслідки глобалізації інформаційного простору.
48. Сутність, цілі, завдання та можливості соціальних мереж .
49. Наслідки функціонування та розширення соціальних мереж.
50. Чинники які визначають особливості та проблеми реалізації інформаційних правовідносин в мережі Інтернет.
51. Сутність та визначення поняття «кіберзлочин» та «кіберзлочинність».
52. Сутність, мотивація та визначення поняття «кібертероризм».
53. Спрямованість юридичної відповідальності за правопорушення в кіберпросторі в Україні.
54. Спрямованість юридичної відповідальності за правопорушення в кіберпросторі в Європейському Союзі.
55. Сутність, прояви та наслідки кібертероризму.
56. Відображення у законодавстві України юридичної відповідальності за спробу здійснення або здійснення кібертероризму.

57. Законодавче визначені обмеження прав людини та громадянина в інформаційній сфері.
58. Сутність та поняття цензури.
59. Взаємозв'язок між забезпеченням прав і свобод людини, громадянина в інформаційній сфері та забезпечення інформаційної безпеки.
60. Основні положення Стратегії кібербезпеки України.
61. Основні положення Воєнної доктрина України в частині забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки.
62. Основні положення Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України в частині забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки.
63. Основні положення Конституції України в частині забезпечення інформаційної безпеки. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України.
64. Основні положення Закону України «Про інформацію» в частині забезпечення інформаційної безпеки. Основні положення Закону України «Про захист інформації в інформаційно- телекомунікаційних системах» в частині забезпечення інформаційної безпеки.
65. Основні положення Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» в частині забезпечення кібернетичної безпеки.
66. Сутність поняття «правове забезпечення». Складові процесу правового забезпечення та їх зміст. Об'єкти та суб'єкти складових системи правового забезпечення.
67. Відмінності та тотожності понять «правове забезпечення» та «законодавче забезпечення».
68. Тенденції розвитку постіндустріального суспільства. Спрямованість трансформаційних процесів правовідносин у постіндустріальному суспільстві.
69. Характер та спрямованість реальних та потенційних загроз в інформаційній сфері у постіндустріальному суспільстві.
70. Сутність та витоки глобалізації інформаційного простору.
71. Сутність поняття «суверенітет». Види суверенітету. Сутність (принципи) інформаційного суверенітету. Законодавче визначення поняття «інформаційний суверенітет держави».
72. Життєво важливі інтереси людини та суспільства в інформаційній сфері. Національні інтереси в інформаційній сфері.
73. Проблемні питання правового реагування на трансформаційні процеси забезпечення національної та міжнародної інформаційної безпеки та можливі шляхи їх вирішення.
74. Правові обмеження щодо створення, поширення, збереження, обробки та знищення інформації.
75. Сутність поняття «інформаційний ресурс». Інформаційний ресурс як об'єкт інформаційної небезпеки.
76. Основні положення Конституції України щодо поводження з інформацією.
77. Основні напрями дій, які віднесені до правопорушень в інформаційній сфері відповідно до положень Кримінального кодексу України.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

старшим кафедри інформаційного, господарського і адміністративного права викладачем, к.ю.н., старший дослідник Радзівська Оксана Григорівна

Ухвалено кафедрою інформаційного, господарського і адміністративного права (протокол № 06 від 22.06.2023).

Погоджено Методичною комісією факультету біомедичної інженерії (протокол № 1 від 01.09.2023р.)